

MYSTERIE ONTRAFELD IN DE NOORDZEE

In het julinummer van 2017 schreef Ben Stiefelhagen in **DUIKEN** een artikel over het **'Poppetjeswrak' op de Bruine Bank**. We wisten toen nog niet de officiële naam van dit bijzonder mooie scheepswrak. Door een gezamenlijk onderzoek is deze nu echter boven water gekomen.

De fotogenieke spitse boeg
schreeuwt om een fotomomentje.

Het team speurt op internet verder en komt met de naam George Gibson & Company. Het mysterie van het Poppetjeswrak is bijna opgelost.

In 1987 was ik lid van de Scheveningse duikvereniging Sirene. We waren in het bezit van een kleine botter, de Zeeschuimer, en maakten hiermee mooie reizen over de gehele Noordzee. Als het weer er voor de komende dagen goed en stabiel uitzag probeerden we op de verre wrakduiklocaties te komen. Hoog op mijn verlanglijstje stonden de trips naar de Bruine Bank. Deze redelijk ondiepe zandbank op 42 zeemijl afstand van Scheveningen staat bekend om zijn meestal heldere water en een tiental oude scheepswrakken. Voor onze kleine botter is het een reis van ruim acht uur. Het is een prachtig avontuur om met een achttal andere duikgekken aan boord van een oud duikschip op ontdekkingsreis te gaan. Midden in de Noordzee komen niet veel andere duikers en de wrakken die hier liggen vormen een groot onderwatermuseum. Bekend is het Duitse passagiersschip de Elbe, welke hier in 1895 haar laatste rustplaats vond. Als je over dit wrak van 120 meter lengte zwemt, zie je overal grote bronzen patrijspoorten in het zand liggen. Dit luxe schip had er meer dan 600 om zoveel mogelijk licht in de hutten te laten binnenvallen. Verder liggen er kisten vol met porselein en tafelsilver, bestemd voor de handel met Amerika, enorme ketels en stoommachines en een grote boeg die schuin op de stuurboordzijde ligt.

Eén van de parels van de Noordzee, maar op slechts 3 mijl afstand bezoeken we het andere pareltje: het 'Poppetjeswrak'. Deze snelle klipper staat al meer dan 116 jaar fier overeind met haar 6 meter hoge boeg en biedt weerstand aan de sterke stroming en vele stormen die jaarlijks over de Noordzee razen. De officiële naam is dan nog onbekend en het wordt Poppetjeswrak genoemd door de vele poppengezichtjes en het kleine glaswerk dat in grote houten kisten in het ruim ligt opgestapeld.

VERBAASDE KREEFTEN

Juli 1998. Kalm ligt de Zeeschuimer aan haar ankerketting te trekken, het weer ziet er voor het komend weekeind veelbelovend uit. Het is voor mij de tiende keer dat ik een duik ga maken op dit bijzondere scheepswrak. Samen met mijn buddy Koos van Rangelrooy spring ik overboord. We zwemmen naar de afdaallijn en zien dat het een heel heldere duik gaat worden. Als we op 20 meter diepte aankomen zien we het grootste deel van het wrak al liggen. Wij zijn de eersten van de duikploeg en hebben nog even het rijk alleen. Grote scholen steenbolken zwemmen boven het wrak en maken netjes ruimte om ons te laten passeren. Het gehele wrak is na meer dan een eeuw hier op de zeebodem te hebben gestaan overwoekerd met anemonen in prachtige pastelkleuren. Over het dek lopen

Grote ketels blokkeren de doorgang.

„
Ik ontdek iets van brons dat uit het zand steekt. Het blijkt een hellingshoekmeter te zijn.

de doorgang naar het achterschip. Tussen de spanten verschuilen zich de grote kreeften verbaasd kijkend wat deze herriemakers hier komen doen. We zwemmen er omheen en aan stuurboordzijde komen we de resten van het stuurhuis in het zand tegen. We

bevinden ons hier op 38 meter diepte en de minuten zijn hier kostbaar. Als ik door één van de ramen naar binnen kijk ontdek ik iets van brons dat uit het zand steekt. Met veel moeite lukt het mij om een stukje naar binnen te komen en ik veeg het zand weg. Het blijkt een hellingshoekmeter (pendulum clinometer) te zijn. Hiermee kon vroeger de slagzij van het schip direct worden afgelezen. Deze vondst zou erg belangrijk worden voor de identificatie van de naam van deze prachtige oude dame. Helaas zit de duik er nu bijna op. We zwemmen over de ketels op 32 meter diepte terug naar de opstijglijn. Na de verplichte veiligheidsstops steken we na 63 minuten duiktijd ons hoofd weer boven water om de zilte lucht weer in te ademen.

MYSTERIE ONTRAFELD

Op 30 mei 2018 komt Erik Bronsveld, een duikvriend en enthousiast wrakduiker op de koffie. Het gesprek gaat al spoedig over het wrakduiken en we komen bij de parels van de Noordzee uit. Ik vertel hem over de bijzondere vondst van de hellingshoekmeter en Erik wil hem voor nader onderzoek meenemen. Ik had al gezien dat er letters op stonden maar ze zijn vaag en onduidelijk. Hij begint te poetsen en daar verschijnt de naam SS Anglia. Dit is het begin van een maandenlange speurtocht in de archieven van Hans van der Weide, Ernst Jongejan en Paul de Keijzer. De heren liepen eerder bij hun zoektocht naar de naam van het wrak vast. De naam Anglia geeft nieuwe hoop

SS ANGLIA

TYPE SCHIP: vrachtschip/
passagiersschip
MATERIAAL: staal
AFMETINGEN: lengte 75 m,
breedte 8 m, hoogte 8,5 m
ZICHT: goed, 10-15 meter

en de zoektocht wordt enthousiast hervat. Hans speurt op het internet en komt met de naam George Gibson & Company. Het blijkt dat een schip met de naam SS Anglia op 18 februari 1903 in aanvaring kwam met de Olga, een Deens vrachtschip. Er blijken helaas vele schepen Anglia te heten. Er worden foto's gevonden van zusterschepen en deze tonen een schip met dezelfde lijnen en een opvallend scherpe boeg. Het kanon dat ik eerder op het wrak vond, blijkt door onderzoek van Nico Brinck (specialist in oud geschut) inderdaad een seinkanon te zijn. De SS Anglia heeft daar saluutschoten mee afgevuurd, zo is terug te vinden in een oud krantenartikel. Het cirkeltje is bijna rond. In de oude Nederlandse kranten worden posities gevonden die moeten worden omgezet in moderne coördinaten. De magnetische Noordpool week in 1903 door declinatie (miswijzing) 14 graden af van wat we nu weten. Na de aanvaring heeft de Olga het schip dat zij had aangevaren een sleep gegeven naar een veilige haven. Na een paar uur was er zoveel water binnengekomen dat de SS Anglia moegestreden recht op in de golven verdween. Daar staat ze nu 116 jaar later nog trots op de bodem. Inmiddels heeft ze honderden stormen overleefd en onderdak geboden aan duizenden vissen, krabben en grote kreeften. Honderden duikers hebben kunnen genieten van haar schoonheid en hier mooie avonturen beleefd. Maar het mysterie is opgelost: we weten nu haar naam, SS Anglia. Langzaam zal ze

De bijzondere vondst van de hellingshoekmeter en de naam SS Anglia is het begin van een maandenlange speurtocht in de archieven.

uit elkaar vallen en over 100 jaar zal ze volledig in haar omgeving zijn opgegaan. De onderzoekers wil ik bedanken voor de tijd en energie die ze in deze zoektocht hebben geïnvesteerd. Ze zijn op zoek naar

andere naamloze wrakken om een volgend mysterie te ontrafelen.

Er is een mooi boekje uitgebracht over dit bijzondere wrak dat te bestellen is via Erik Bronsveld.

IN DE DIEPTE

Wil je echt álles weten over de wrakken in onze Noordzee? In het boek *In de Diepte* lees je tot in detail alles over de gezonken schepen: van historie tot hoe ze er nu bij liggen. Met schitterende foto's en verhalen die je meenemen naar onbekende duikstekken in je eigen achtertuin. Te bestellen op www.vipwinkel.nl voor slechts € 15.

TIP

Meer weten over het Noordzeeproject? DDNZS verzorgt lezingen op locatie. Kijk voor meer info op www.duikdenoordzeeschoon.nl. Hier vind je ook alle info over duikopleidingen om veilig te kunnen duiken in de Noordzee.